

پژوهشی

جایگاه گردشگری در توسعه و ارزیابی آن با استفاده از تکنیک SWOT، (مطالعه موردی: شهرستان کلات نادری)

مجتبی رعنائی^۱، مهدی اسماعیل زاده^۲

چکیده

گردشگری به عنوان فعالیتی نوپا با ویژگی های بارز و منحصر به فرد، بخش مهمی از فعالیتهای اقتصادی و تولیدی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه را به خود اختصاص میدهد. توسعه صنعت گردشگری، به ویژه برای کشورهای در حال توسعه که با معضلاتی همچون میزان بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک محصولی مواجه هستند، از اهمیت فراوانی برخوردار است. از این رو به منظور تنوع بخشیدن به منابع رشد اقتصادی و درآمدهای ارزی و همچنین ایجاد فرصت‌های جدید شغلی در کشور، توسعه صنعت گردشگری از اهمیت فراوانی برخوردار است. ایران از نظر جاذبه‌های گردشگری جزء ده کشور اول جهان می‌باشد و از پتانسیل بسیار زیادی برای جهانگردی و گردشگری برخوردار است. در این راستا این پژوهش، به ارزیابی جایگاه گردشگری در توسعه شهرستان کلات با تکنیک SWOT پرداخته است. براساس نتایج بدست آمده مهمترین عوامل داخلی و خارجی تاثیر گذار گردشگری شهرستان مورد مطالعه مشخص شد. وجود منابع طبیعی و فرهنگی، همجواری با بارگاه ملکوتی علی ابن موسی الرضا (ع)، مهمان نوازی و آداب و رسوم مردم، وجود آثار تاریخی و فرهنگی، و محیط زیست غنی از مهمترین فرصتها و ظرفیت های موجود برای جذب گردشگر در این شهرستان است. همچنین عدم خدمات‌دهی مناسب بخش حمل و نقل عمومی، مهاجرت نیروی جوان، تخریب محیط و آثار تاریخی، کمبود امکانات و تسهیلات اقامتی-رفاهی، عدم تامین بودجه مناسب برای این بخش از مهمترین چالش ها و تنگناهای گردشگری این شهرستان می‌باشند.

دانش آموخته کارشناسی ارشد برنامه ریزی و طراحی محیط، دانشگاه شهید بهشتی تهران
دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه علم و فناوری مازندران

نویسنده مسئول: مجتبی رعنائی

پست الکترونیک: mojtaba.ranaee94@gmail.com

کلمات کلیدی: شهرستان کلات، تکنیک SWOT، گردشگری، ضعف ها و قوت ها، تهدیدها و فرصت ها.

مقدمه

عصر نمود پیدا کند. انسان‌ها برای حفظ سلامتی و تعادل بخشی به حیات نیاز به تفریح و استراحت دارند که این مهم از چند دهه قبل مورد توجه برنامه ریزان و مسئولان بسیاری از جوامع به ویژه کشورهای صنعتی قرار گرفت. میراث‌های فرهنگی و طبیعی می‌توانند بستر مناسبی را برای توسعه گردشگری فراهم کنند (لطفی، ۱۳۸۱). توسعه گردشگری به عنوان مجموعه فعالیت‌های

سیر و سیاحت و سفرهای گردشگری، هر چند بر طبق یافته‌های باستانی و داده‌های تاریخی پدیده‌ای دیرپا و قدیمی است و عمری به قدمت تاریخ و تمدن بشری دارد، اما ضرورت‌های زمان، همراه با توسعه و گسترش شگفت آور شهرنشینی و تکنولوژی سبب شده احساس به استراحت، تفریح و تفرج بیش از هر زمان دیگری در این

۱۳۹۰). صنعت گردشگری و توریسم و رونق آن در سطح شهر و شهرستان، می‌تواند به طور مستقیم موجبات رشد و توسعه اقتصادی و از منظر توسعه پایدا، یک توسعه همه جانبه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیطی را پدید آورد. با توجه به نوسانات قیمت نفت در سال‌های اخیر و وابستگی بودجه کشور به نفت، اقتصاد کشور دچار عدم ثبات شده، از این رو در سند برنامه ششم توسعه کشور نگاه ویژه‌ای به درآمدهای ارزی بخش‌های غیر نفتی شده است. یکی از این بخش‌های ارز آور و پایدار صنعت گردشگری می‌باشد که می‌تواند بدون مصرف منابع با سرمایه‌گذاری اندک و استفاده از جاذبه‌های گردشگری موجود سود دهی بسیار بالایی داشته باشد از این رو با اتکا به ظرفیت بخش مذکور کشور می‌تواند از رونق قابل توجهی برخوردار گردد.

مواد و روش‌ها

منطقه مورد مطالعه:

شهرستان کلات از شهرستان‌های استان خراسان رضوی می‌باشد. این شهرستان در شمال شرقی ایران و خراسان رضوی قرار گرفته که از شمال بوسیله تپه ماهورهای نسبتاً پست به طول ۱۸۰ کیلومتر با کشور ترکمنستان همجوار است؛ از جنوب به کوه هزارمسجد و شهرستان مشهد، از شرق به شهرستان سرخس و از سمت غرب به شهرستان درگز محدود می‌شود. فاصله این شهر با مشهد ۱۴۵ کیلومتر، با جاده‌ای کوهستانی است. شهرستان کلات نادر در ۵۹ درجه و ۹ دقیقه و ۴۰ ثانیه تا ۶۰ درجه و ۲۷ دقیقه و ۲۵ ثانیه طول شرقی و ۳۶ درجه و ۲۴ دقیقه و ۲۰ ثانیه تا ۳۷ درجه و ۱۷ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. این شهرستان در منطقه نیمه معتدل کوهستانی قرار دارد و دارای زمستان‌های سرد و

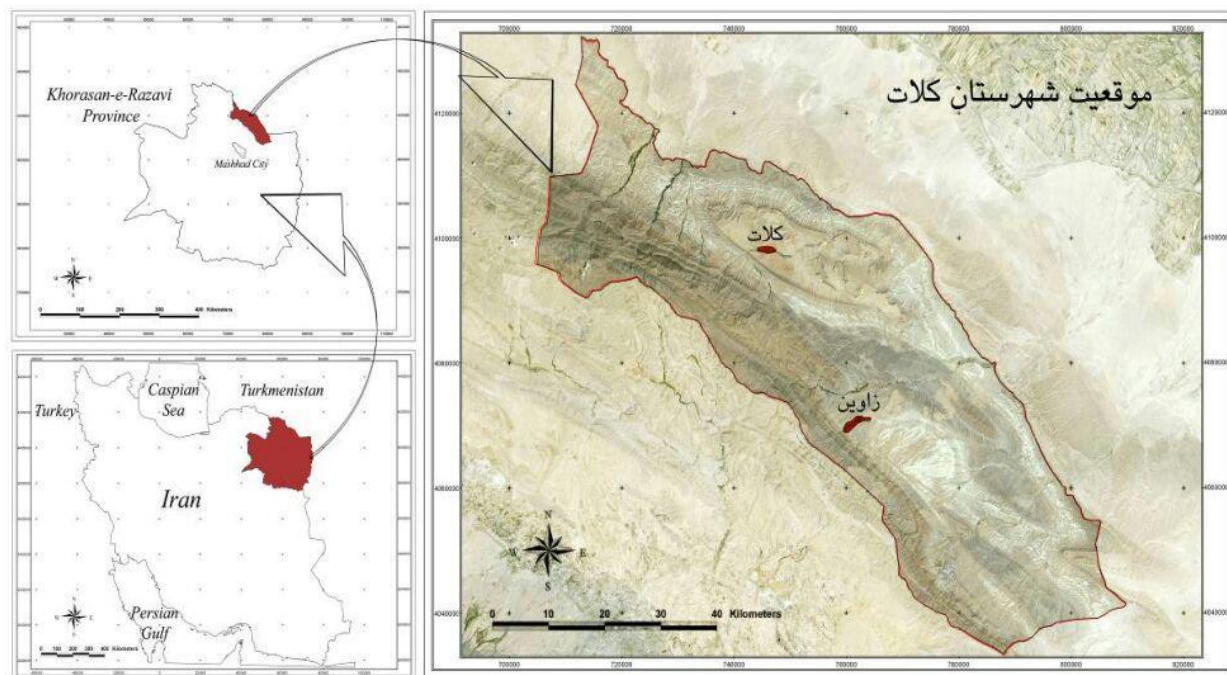
اقتصادی تأثیر بسزایی در تقویت بنیان‌های اقتصادی جوامع دارد و نقش گردشگری به عنوان منبع جدیدی برای ایجاد اشتغال، کسب درآمد، جذب ارز و تقویت زیرساخت و افزایش صلح و تفاهم بین ملت‌ها، در مطالعات متعدد مورد تأیید قرار گرفته است (کاظمی، ۱۳۸۷).

توسعه صنعت گردشگری، به ویژه برای کشورهای در حال توسعه که با معضلاتی همچون میزان بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک محصولی مواجه هستند، از اهمیت فراوانی برخوردار است. اقتصاد ایران نیز اتکای شدیدی به درآمدهای حاصل از صادرات نفت دارد و متغیرهای کلان اقتصادی آن با پیروی از قیمت جهانی نفت در طول زمان دچار نوسانات شدیدی می‌شود. روند حاکم بر متغیرهایی مانند تولید ناخالص ملی، سرمایه‌گذاری ناخالص، درآمد سرانه و غیره در سه دهه اخیر ایران، به روشنی نشان دهنده این موضوع است. از این رو به منظور تنوع بخشیدن به منابع رشد اقتصادی و درآمدهای ارزی و همچنین ابعاد فرصت‌های جدید شغلی در کشور، توسعه صنعت گردشگری از اهمیت فراوانی برخوردار است؛ چرا که ایران از نظر جاذبه‌های گردشگری جزء ده کشور اول جهان قرار دارد و از پتانسیل بسیار زیادی برای جهانگردی و گردشگری بین‌المللی برخوردار است (صباغ کرمانی و امیریان، ۱۳۷۹).

جاذبه‌های موجود در شهرهای ایران مانند شهرهایی با تاریخ کهن، شهرهای ساحلی دریای خزر و خلیج فارس، شهرهای مجاور کویر مرکزی و شهرهای مذهبی، نشان می‌دهد که ایران ظرفیت پذیرایی بیش از دو الی سه میلیون گردشگر خارجی را در سال دارا می‌باشد و این صنعت بعد از صنعت نفت، مهم‌ترین گزینه برای درآمد ارزی در تک تک شهرهای کشور خواهد بود (پورمحمدی

متر در محل خروجی رودخانه چهچه در مرز ترکمنستان است (شکل ۱).

تابستان‌های گرم و در مناطق پست هوایی معتدل در کوهپایه‌هاست. بلندترین نقطه آن ۳۰۵۹ متر از سطح دریا در ارتفاعات هزار مسجد و پست‌ترین نقطه آن ۴۵۰

شکل ۱: موقعیت منطقه مورد مطالعه

دره قره سو از نواحی خوش آب و هوای کلات به شمار می‌روند. بزرگترین دره‌های عمیق ایران در منطقه روستای قله زو واقع می‌باشد. شهرستان کلات شامل دهستان‌های لایین، کبود گنبد، پساکوه و زاوین است که مجموعاً دارای ۱۴۰ پارچه آبادی و در حدود ۱۰ هزار نفر ساکنین شهری و ۴۰ هزار نفر در بخش‌ها و روستاها سکنی گزیده‌اند.

روش پژوهش

تحلیل راهبردی روشی مسأله گراست که اهداف را بر اساس مشکلات سطح مورد مطالعه و پتانسیل‌ها و محدودیت‌ها و امکانات موجود تدوین می‌کند. منطق

ویژگی‌های طبیعی

کلات وسعتی در حدود ۳۰۵۱۸ کیلومتر مربع دارد که از شرق و شمال به کشور ترکمنستان، از غرب به شهرستان‌های مشهد و چناران و از جنوب به سرخس محدود شده است. کلات در میان رشته کوه هزار مسجد قرار گرفته و این رشته کوه از جانب جنوب غربی حائل طبیعی است که این شهر را از مشهد و چناران جدا ساخته است. آب و هوای کلات معتدل کوهستانی است و ارتفاع آن از سطح دریا بالغ بر ۲۱۰۰ متر می‌باشد. باران‌های مستمر بهاری و پاییزی باعث سرسبزی دامنه‌ها و کوهپایه‌ها شده و گله داری و دامداری را در منطقه رونق داده است. رودخانه پر آب ارچنگان و ایده لیک و

طبقه بندی قوت‌ها و ضعف‌ها، ۲-بازشناسی و طبقه بندی فرصت‌ها و تهدیدات موجود در خارج از سیستم، ۳- تعیین موقعیت راهبردی و تشکیل ماتریس سوات، ۴- تدوین راهبردهای گوناگون برای هدایت سیستم انجام می‌شوند که برای این منظور نقاط قوت و ضعف و فرصت-ها و تهدیدها با هم پیوند داده می‌شوند و گزینه‌های استراتژی از بین آن‌ها انتخاب می‌شوند (مافی و جوانبخت، ۱۳۹۰)؛ بنابراین مدل مفهومی الگوی SWOT را می‌توان به صورت شکل ۲ تصویر کرد.

تحلیل راهبردی در الگوی SWOT این است که راهبرد تأثیرگذار باید قوت‌ها و فرصت‌های هر مجموعه را حداکثر سازد و ضعف‌ها و تهدیدها را به کمترین میزان برساند (امیرخانی، ۱۳۹۰). لازم است برای تدوین راهبردهای نهایی، همه عوامل به مثابه بخشی از روند برنامه ریزی راهبردی در چارچوب الگوی تجزیه و تحلیل SWOT در نظر گرفته شوند (Bernroider and Edward, 2002).

به طور کلی تکنیک SWOT ابزاری برای تحلیل وضعیت و تدوین راهبرد است و این امور از طریق ۱-بازشناسی و

شکل ۲ مدل مفهومی شناخت شرایط راهبردی (SWOT)

گردید، سپس در مراحل بعدی تحقیق جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات و ارائه استراتژی و راهبرد توسعه گردشگری از روش تحلیلی SWOT استفاده شده است. برای این منظور محیط داخلی (نقاط قوت و ضعف) و محیط خارجی (فرصت‌ها و تهدیدها) منطقه مطالعه گردید.

جهت دستیابی به اهداف پژوهش، ابتدا از ترکیبی از روش‌های تحلیلی و توصیفی بهره گرفته شد. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی - توسعه‌ای است. برای جمع آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز از بررسی‌های اسنادی و کتابخانه‌ای استفاده شد و از طریق اطلاعات به دست آمده به بررسی جاذبه‌ها، امکانات، خدمات و وضعیت کلی گردشگری در شهرستان کلات نادری اقدام

جدول ۱-مدل (SWOT) در زمینه برنامه ریزی برای توسعه توریسم

شرایط بیرونی		شرایط درونی	
تهدیدها (T)	فرصت ها (O)	نقاط ضعف (W)	نقاط قوت (S)
<p>✓ وجود سایت های رقیب مانند</p> <p>طرقه و شاندیز و ..</p> <p>✓ گران بودن هزینه</p> <p>سفرمانند، سوخت و ...</p> <p>✓ تخریب اماکن تاریخی</p> <p>و فرهنگی</p> <p>✓ کمبود اعتبارات جهت توسعه</p> <p>خدمات گردشگری در منطقه</p> <p>✓ دوره طولانی بازگشت سرمایه</p> <p>برای سرمایه گذاران این بخش</p> <p>✓ تعدد سازمانهای درگیر در امر</p> <p>گردشگری با تقسیم وظایف</p> <p>میهم</p> <p>✓ عدم وجود برنامه مدون</p> <p>مدیریت گردشگری</p> <p>✓</p>	<p>✓ وجود تقاضای فزاینده برای</p> <p>توریسم در مناطق همجوار از</p> <p>جمله مشهد مقدس</p> <p>✓ وجود برنامه های حمایتی</p> <p>دولت از صنعت گردشگری</p> <p>✓ درآمد زایی و اشتغال زایی</p> <p>دراز مدت این صنعت در</p> <p>منطقه</p> <p>✓ انگیزه فراوان زائرین امام</p> <p>رضاع) جهت گذران اوقات</p> <p>فراغت در منطقه</p> <p>✓ برگزاری تور های گردشگری</p> <p>جهت کوهنوردی</p> <p>✓ مهمان نوازی مردم منطقه</p> <p>✓ انتخاب مشهد مقدس به</p> <p>عنوان پایتخت معنوی جهان</p> <p>اسلام</p> <p>✓ دارا بودن مرز مشترک با</p> <p>کشور ترکمنستان</p> <p>✓ وجود جوانان تحصیلکرده و</p> <p>آشنایی آنها با آداب و رسوم</p> <p>دیگر مناطق</p> <p>✓</p>	<p>✓ عدم وجود تسهیلات کافی در</p> <p>سایت های توریستی</p> <p>✓ کمبود توجه و اعتبار برای</p> <p>نگهداری از اماکن تاریخی</p> <p>✓ کمبود و نبود زیرساخت</p> <p>مناسب شبکه حمل و نقل</p> <p>✓ سختی مسیر دسترسی به</p> <p>منطقه</p> <p>✓ تخریب پوشش گیاهی و</p> <p>حیات وحش در منطقه</p> <p>✓ تمایل کم مردم منطقه برای</p> <p>سرمایه گذاری در صنعت</p> <p>گردشگری</p> <p>✓ تبلیغات کم و نامناسب در</p> <p>زمینه پتانسیل ها و امکانات</p> <p>موجود در منطقه</p> <p>✓ تعارض فرهنگی گردشگران و</p> <p>مردم بومی همجوار با مناطق</p> <p>گردشگری روستایی</p> <p>✓ توزیع نامناسب گردشگران در</p> <p>فصول مختلف سال</p> <p>✓ عدم وجود حمل و نقل عمومی</p> <p>مناسب</p>	<p>✓ وجود ابنیه دارای ارزش</p> <p>تاریخی و باستانی</p> <p>✓ وجود رود دره ها و تپه ها</p> <p>برای استفاده به عنوان</p> <p>تفرجگاه</p> <p>✓ وجود باغات و نواحی سبز</p> <p>✓ بکر بودن منطقه</p> <p>✓ شهرت و شناخته شدگی این</p> <p>نقطه شهری در سطح ملی و</p> <p>حتی بین المللی از نظر</p> <p>تاریخی خود سرمایه ای بالقوه</p> <p>محسوب می گردد.</p> <p>✓ پتانسیل فراوان منطقه به</p> <p>منظور سرمایه گذاری در</p> <p>صنعت گردشگری</p> <p>✓ وجود محصولات متنوع</p> <p>کشاورزی و دستی و امکان</p> <p>ایجاد بازار محلی</p> <p>✓ برگزاری چنین همایش هایی</p> <p>در زمینه گردشگری در شهر</p> <p>✓ وجود آداب و رسوم غنی، کهن</p> <p>و متنوع در منطقه</p> <p>✓ برخورداری منطقه از نیروی</p> <p>کار جوان و علاقه مند به</p> <p>صنعت گردشگری</p>

جدول ۲- ماتریس تدوین راهبردهای توسعه صنعت گردشگری شهرستان کلات نادری در مرحله تلفیق

<p>راهبردهای مبتنی بر نقاط ضعف و فرصت ها (WO)</p>	<p>راهبردهای مبتنی بر نقاط قوت و فرصت ها (SO)</p>	<p>ماتریس ارزیابی عوامل داخلی ماتریس ارزیابی عوامل خارجی</p>
<p>۱- استفاده از برنامه های حمایتی دولت در زمینه گردشگری جهت رفع مشکل زیرساخت های حمل و نقل منطقه ۲- ایجاد موسسات گردشگری جهت جذب و راه اندازی تور های گردشگری برای شناساندن منطقه به گردشگران با استفاده از تجربیات متخصصان ۳- توجیه اقتصادی اشتغال زا بودن صنعت طبیعت گردی جهت هزینه درامر تبلیغات موثر در جلب گردشگران داخلی وخارجی. ۴- بهره گیری از فرصت های پیش آمده جهت توسعه طبیعت گردی و ارز آوری برای کشور.</p>	<p>۱- ترغیب و حمایت جوانان تحصیلکرده جهت ورود به این عرصه ۲- بهره گیری از ویژگی های ممتاز طبیعی منطقه (براساس توجه به ظرفیتهای بوم سازگان) به منظور توسعه طبیعت گردی و ایجاد فرصت های جدید شغلی در منطقه ۳- بهره گیری از حمایت ها و تسهیلات دولت برای توسعه صنعت اکوتوریسم ۴- توسعه صنعت طبیعت گردی با درک صحیح از میراث غنی فرهنگی وآداب ورسوم جوامع بومی منطقه</p>	<p>فرصت ها - O</p>
<p>راهبردهای مبتنی بر نقاط ضعف و تهدید ها (WT)</p>	<p>راهبردهای مبتنی بر نقاط قوت و تهدیدها (ST)</p>	<p>ماتریس ارزیابی عوامل داخلی ماتریس ارزیابی عوامل خارجی</p>
<p>۱- آموزش مردم منطقه جهت شناساندن ارزش آثار تاریخی و فرهنگی جهت جلوگیری از تخریب آنها ۲- ایجاد بازار های محلی بین راهی جهت ایجاد تنوع در مسیر دسترسی ۳- نصب تابلوهایی در مسیر جهت راهنمایی مسافران بخصوص در ایامی که گردشگران خارجی به این منطقه سفر می کنند. ۴- ایجاد تورهای کوهنوردی برای علاقه مندان به این رشته به دلیل کوهستانی بودن منطقه ۵- تهیه گزارش های توجیهی مستدل برای اثبات ارتباط بین توسعه صنعت طبیعت گردی ، اشتغال زایی ومحمرومیت زدایی در منطقه. ۶- آگاه سازی تصمیم گیرندگان از ظرفیت های طبیعی وفرهنگی منطقه وجلب کمکهای لازم برای توسعه و تجهیز منطقه ۷- شناسایی قابلیت های منطقه در ماه های سردتر سال برای توسعه امکانات جلب گردشگر در این ایام.</p>	<p>۱- استفاده از ظرفیت آثار تاریخی منطقه جهت جلب گردشگران تاریخی، برای رقابت با سایت های رقیب ۲- ایجاد بازارهای محلی برای فروش مستقیم محصولات کشاورزی، دامی، صنایع دستی و... جهت گسترش صنعت گردشگری با سرمایه گذاری اندک ۳- اجرای مطالعات توجیه فنی و اقتصادی توسعه صنعت طبیعت گردی با تاکید بر جاذبه های طبیعی وفرهنگی و تاریخی منطقه ۴- بهره گیری از امکانات و تسهیلات سازمان گردشگری منطقه به منظور آموزش و اطلاع رسانی به ساکنان و طبیعت گردی های ورودی به شهرستان ۵- آموزش به ساکنین و گردشگران منطقه در خصوص اهمیت بوم سازگان های طبیعی وارزش ابنیه وآثار تاریخی وطبیعی منطقه.</p>	<p>تهدیدها - T</p>

۸- اطلاع رسانی و اعتلای آگاهی سرمایه گذاران و ترغیب بخش غیردولتی برای سرمایه گذاری در این حوزه	۶- استفاده از امکانات اقامتی و خدماتی سازمان گردشگری شهرستان برای سرویس دهی اولیه به گردشگران منطقه در کوتاه مدت
--	--

بحث و نتیجه گیری

(فرصت ها و تهدیدها) صنعت گردشگری ایران را برای برنامه ریزان کشور شناسایی کرد تا بتوانند گامی مؤثر در جهت ارزیابی آن‌ها بردارند. از این رو با استفاده از مدل SWOT می توان به مشکلاتی کلیدی و اساسی در حوزه گردشگری، از جمله عدم سهم و اعتبار کافی برای حوزه گردشگری و عدم معرفی کافی پتانسیل‌های گردشگری کشور و فقدان یک گردشگری الکترونیکی در کشور اشاره کرد. البته با استفاده از مدل SWOT می توان راهکارهایی مفیدی برای رفع این مشکلات بیان کرد که در ماتریس راهبردی به طور نمونه برای این شهرستان بیان شده اند. نکته‌ای دیگر در مدل SWOT وجود نقاط قوت گردشگری منطقه در راستای تولید ملی و اشتغال همچون توسعه مشاغل در بخش خدمات و گردشگری و ایجاد منبع درآمدی برای مردم و پتانسیل بالای فرهنگی، تاریخی و زیستی منطقه، است که زمینه اشتغال و رشد اقتصادی را برای به ارمغان می آورد.

براساس اطلاعات جدول‌های مدل SWOT و رتبه بندی عوامل داخلی و خارجی تاثیر گذار بر گردشگری شهرستان مورد مطالعه مشخص شد وجود منابع جاذب طبیعی و فرهنگی همجواری با بارگاه ملکوتی علی ابن موسی الرضا (ع)، مهمان نوازی و آداب و رسوم سکنه، وجود آثار تاریخی و فرهنگی، و محیط زیست غنی از مهمترین فرصت‌ها و ظرفیت‌های موجود در جذب

کارشناسان طبیعت گردی را بهترین گزینه و راه حل برای حفظ طبیعت می‌شناسند چرا که طبیعت گردی در صورت رعایت ضوابط و استانداردهای ملی و بین-المللی از یک سو قادر است بهره‌برداری مناسب از طبیعت را برای نسل حاضر فراهم سازد و از سوی دیگر با افزایش آگاهی عمومی نسبت به ارزش های مناظر بکر طبیعی یا میراث فرهنگی برصیانت بایسته از این منابع و مواهب تاثیر گذار است.

صنعت گردشگری به صورت زنجیره وار با بعضی از فعالیت‌های اقتصادی، وابستگی دوجانبه دارد و رونق آن، از لحاظ افزایش درآمدها در اقتصاد کشور میزبان تأثیر به سزایی دارد. در نتیجه توسعه گردشگری، اقتصاد کشورها را از حالت تک محصولی خارج می‌کند و ثبات در درآمدهای ناشی از جذب گردشگری برای کشورها به همراه خواهد داشت. گردشگری می‌تواند بستر مناسبی را برای رشد اقتصادی (افزایش تولید ملی) و افزایش اشتغال در کشور فراهم کند. از این رو برای رسیدن به هدف مذکور (تولید ملی و اشتغال) باید شرایط لازم را برای ورود گردشگران را از طریق شناسایی عوامل مؤثر بر رفتار گردشگران، از منظر اقتصادی، سیاسی و اجتماعی فراهم کرد از این رو با استفاده از مدل SWOT و تحلیل وضع موجود می‌توان عواملی درونی (ضعف و قوت) و بیرونی

صباغ کرمانی، م. و امیریان، س. (۱۳۷۹). بررسی اثرات اقتصادی توریسم در جمهوری اسلامی ایران (با استفاده از تحلیل داده-ستانده). پژوهشنامه بازرگانی، ۴(۱۶): ۵۷-۸۳.

پورمحمدی، د. ۱۳۹۰. صنعت گردشگری در خدمت توسعه اقتصاد کشور. www.lostring.ir

کاظمی، م. ۱۳۸۷. تحلیل ادراک شهروندان زاهدانی در توسعه گردشگری چابهار، مجله جغرافیا و توسعه، ۱۲: ۱۰۰ - ۸۱.

مافی، ع و جوانبخت، ز. ۱۳۹۰. تحلیل راهبردی توسعه گردشگری با استفاده از مدل SWOT با تأکید بر جزیره قشم. اطلاعات سیاسی-اقتصادی، ۲۸۴: ۲۴۹-۲۴۰.

Bernroider, F and Edward, E., 2002. Factors in SWOT Analysis Applied to Micro, Small-to-Medium, and Large Software Enterprises:: an Austrian Study. *European Management Journal* 20 (5): 562-573. [https://doi.org/10.1016/S0263-2373\(02\)00095-6](https://doi.org/10.1016/S0263-2373(02)00095-6).

گردشگر است. همچنین عدم خدمات‌دهی مناسب بخش حمل و نقل عمومی، مهاجرت نیروی جوان، تخریب محیط، کمبود امکانات و تسهیلات اقامتی - رفاهی، عدم تامین بودجه مناسب برای این بخش از مهم‌ترین چالش‌ها و تنگناهای گردشگری این شهرستان می‌باشند.

پیشنهادات

با توجه به تحلیل نتایج به دست آمده پیشنهادهای زیر برای توسعه گردشگری شهرستان کلات ارائه می‌گردد:

- ایجاد بازارهای محلی توسط روستاییان با حمایت سازمان گردشگری
- معرفی مناطق فرهنگی و تاریخی شهرستان از طریق رسانه‌ها به گردشگران داخلی و خارجی
- ترغیب و حمایت جوانان تحصیلکرده برای ورود به این عرصه
- ایجاد تسهیلات اقامتی-رفاهی مناسب در مرکز شهرستان برای اقامت گردشگران
- آموزش روستاییان از درآمدهای حاصل از ورود گردشگران به روستا

References

لطفی، صدیقی، ۱۳۸۱. نگرش سیستمی لازمه پایداری گردشگری در مازندران، مجموعه مقالات اولین همایش سراسری نقش صنعت گردشگری در توسعه استان مازندران، تهران: انتشارات رسانش.

امیرخانی، م.ح.، شهبازی، م. و بهمنی چوبستی، ا. ۱۳۹۰. شناسایی عوامل محیطی مؤثر بر برنامه ریزی راهبردی فرهنگی کشور، مجله فرهنگ در دانشگاه اسلامی، شماره ۲ (پیاپی ۴۷).